

Σύντομος Οδηγός Ενδεικτικών Δραστηριοτήτων Φιλαναγνωσίας

Τα δικαιώματα του αναγνώστη

Ας έχουμε στο νου μας τα δικαιώματα του αναγνώστη. Σύμφωνα με τον Daniel Pennac, το παιδί έχει δικαίωμα:

- να μη διαβάσει,
- να πηδάει σελίδες,
- να μην τελειώνει ένα βιβλίο,
- να το ξαναδιαβάσει,
- να διαβάσει οτιδήποτε,
- στον μποβανισμό (ικανοποίηση αισθήσεων),
- να διαβάσει οπουδήποτε,
- να τσαλαβουτάει,
- να διαβάσει μεγάλως,
- να σιωπά.

ΕΚΕΒΙ για τη Φιλαναγνωσία & Μικρός Αναγνώστης:

Ιδέες και προτάσεις θα βρείτε και στον ηλεκτρονικό κόμβο του ΕΚΕΒΙ για τη φιλαναγνωσία (www.philanagnosia.gr), ο οποίος έγινε να υποστηρίζει τις σχετικές δράσεις των σχολείων. Αν και δεν εμπλουτίζεται πια (σταμάτησαν/αναστάθηκαν οι δράσεις του ΕΚΕΒΙ) μπορούμε στον ιστότοπο αυτό να βρούμε ενδιαφέρουσες δραστηριότητες κι υλικό για τη Φιλαναγνωσία.

Χρήσιμο θα ήταν επίσης να προτρέπουμε τους μαθητές να επισκέπτονται τον κόμβο του ΕΚΕΒΙ για τους μικρούς αναγνώστες (<http://www.mikrosanagnostis.gr/>), όπου μπορούν να διαβάσουν και να ακούσουν ιστορίες, να παίξουν, να προβληματιστούν, να βρουν συνδέσμους για μουσεία, λέσχες ανάγνωσης, πολιτιστικούς χώρους, βιβλιοθήκες και πολλά άλλα.

Ο Μικρός Αναγνώστης δίνει σημασία στις μικρές ηλικίες, κυρίως, θέλοντας να αλλάξει την άποψη ότι το διάβασμα ενός βιβλίου είναι κάτι βαρετό. Αντιθέτως μπορεί να είναι διασκεδαστικό και ψυχαγωγικό, εφόσον :

- Στο δικτυακό αυτό τόπο μπορούμε: **α)** να εντοπίσουμε την κοντινότερη παιδική βιβλιοθήκη στην περιοχή που θα επιλέξουμε (Επιλέγουμε: **Βρες μια βιβλιοθήκη**), **β)** να επιλέξουμε βιβλίο που ικανοποιεί τα κριτήρια τα οποία μας επιτρέπει να θέσουμε (ηλικία αναγνώστη, χρώμα εξώφυλλου! και μέγεθος βιβλίου) (Επιλέγουμε: **Βρες ένα βιβλίο**), **γ)** να ακούσουμε την αφήγηση μιας ιστορίας ενώ θα ξεφυλλίζουμε, ταυτόχρονα, το εικονικό βιβλίο (Επιλέγουμε: **Να σου πω μια ιστορία**)
- Επίσης, μπορούμε, να βρούμε πληροφορίες και χρήσιμους συνδέσμους για εκπ/κούς, γονείς και παιδιά, να ενημερωθούμε για ενδιαφέρουσες προτάσεις, να παίξουμε παιχνίδια, να συμμετέχουμε σε διαγωνισμούς, να εξερευνήσουμε ένα θέμα ...

Δεν βοηθούν ερωτήσεις και συζητήσεις του τύπου:

- Πες το κείμενο που άκουσες...
- Τι λέει σε αυτό το σημείο;
- Τι θέλει να πει ο συγγραφέας;
- Βρες εκείνο ή το άλλο σημείο...
- Χαρακτήρισε το τάδε πρόσωπο...
- Ποια είναι τα μηνύματα;
- Η κεντρική ιδέα;
- Η περίληψη;

Οι ερωτήσεις αυτές, αν και είναι χρήσιμες για την κατανόηση και την εκμάθηση της γλώσσας, δεν συνεισφέρουν στην αισθητική προσέγγιση του κειμένου.

Κατάλληλες ερωτήσεις και συζητήσεις:

- Αυτό το σημείο πώς το καταλαβαίνεις;
- Σου θυμίζει κάτι αυτό το στιγμιότυπο;
- Χρωμάτισε τις παραγράφους του κειμένου, μίλησε για τους ήχους που άκουσες στο κείμενο, πώς συνταιριάζεις την τάδε εικόνα με το σήμερα;
- Διηγήσου το κείμενο από την πλευρά του α ή του β ήρωα, κρίνε τις αντιδράσεις των ηρώων, σύγκρινέ τες με τον εαυτό σου, εσύ πώς θα αντιδρούσες;
- Συνέχισε το κείμενο από ένα σημείο της αρεσκείας σου...
- Εσύ αν ήσουν στο κείμενο με ποιον ήρωα θα έκανες παρέα;
- Αν ήσουν στη θέση αυτού του ήρωα πώς θα συμπεριφερόσουν;
- Σύγκρινε το κείμενο με εικόνες της σημερινής εποχής...
- Ποιον ήρωα από άλλο κείμενο θα καλούσες να πρωταγωνιστήσετε;
- Ποια συναισθήματα σου προκαλεί το κείμενο;
- Μπορείς να πάρεις συνέντευξη από τον τάδε ήρωα;
- Μπορείς να πάρεις μια φανταστική συνέντευξη από τον συγγραφέα;
- Τι θα πεις σε έναν συμμαθητή σου αν του προτείνεις να διαβάσει το βιβλίο;

Γενικές Δραστηριότητες

- **Αφήγηση:** Μια ιστορία μπορούμε απλώς να την αφηγηθούμε ή να τη διαβάσουμε δείχνοντας ή όχι τις εικόνες της και έπειτα να συζητήσουμε με τα παιδιά.
- **Δραματοποίηση:** Μπορούμε να τη διαβάσουμε ή να την αφηγηθούμε κι ύστερα τα παιδιά να ζωγραφίσουν, να τη δραματοποιήσουν, να παίξουν ένα παιχνίδι, να κατασκευάσουν ένα επιτραπέζιο παιχνίδι ή να την αναπλάσουν με άλλους τρόπους (π.χ. παντομίμα, κουκλοθέατρο, θέατρο σκιών, ηχητικά εφέ....)
- **Γωνία ανάγνωσης/ αφήγησης/ βιβλιοθήκης:** Ειδικότερα στις πιο μικρές τάξεις αλλά και στις πιο μεγάλες, μπορούμε να έχουμε στο πίσω μέρος της αίθουσάς μας ένα χαλί με μαξιλαράκια όπου μπορούμε να αναγνώσουμε την ιστορία μας. Εκεί ας βρίσκεται και ένα ταμπλό με ιστορίες των παιδιών, ζωγραφίες τους από τη Φιλαναγνωσία, αποκόμματα από περιοδικά και εφημερίδες για το βιβλίο, φωτογραφίες λογοτεχνών...
- **Πίνακας λογοτεχνικής γωνιάς:** Οι μαθητές γράφουν τα ονόματα των συγγραφέων, κολλούν φωτογραφίες τους, γράφουν τίτλους έργων τους ή κομμάτια κειμένων που τους άρεσαν.
- **Σύνδεση Φιλαναγνωσίας με Τέχνες:** Στις φιλαναγνωστικές μας πρακτικές εντάσσουμε δημιουργικά και άλλες περιοχές τέχνης και τεχνικής (ζωγραφική, μουσική, τραγούδι, ηλεκτρονικός υπολογιστής κ.ά.). Ανάπτυξη συνεργασίας με εκπ/κούς εικαστικών, μουσικής, πληροφορικής, θεατρολογίας, φυσικής αγωγής...
- **Σύνδεση με γνωστικά αντικείμενα/ διαθεματικότητα:** Το βιβλίο/ ιστορία που θα επιλεγεί στην ώρα της φιλαναγνωσίας μπορεί να έχει σχέση θεματική π.χ. με το μάθημα της Γλώσσας, το Ανθολόγιο, τη Μελέτη Περιβάλλοντος, την επικαιρότητα (σχολικές γιορτές, διάφοροι επέτειοι, παγκόσμιες ημέρες): Π.χ. Το φθινόπωρο στην παιδική λογοτεχνία, ο Β' παγκόσμιος πόλεμος, Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία, Πολυτεχνείο (για μεγάλες τάξεις), δικαιώματα, Ημέρα του παιδιού, οικολογικό πρόβλημα, διαπολιτισμικότητα και ιστορίες και παραμύθια για τα Χριστούγεννα. Επίσης, από την αρχή της χρονιάς μπορεί να προετοιμαζόμαστε για τη γιορτή της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδικού Βιβλίου στις 2 Απριλίου.
- **Προγραμματισμός συναντήσεων με συγγραφείς:** Προγραμματίζονται επισκέψεις και συναντήσεις με δημιουργούς, συγγραφείς, εικονογράφους, εκδότες ... Το ΕΚΕΒΙ παρείχε σημαντική βοήθεια για την πραγματοποίηση τέτοιων συναντήσεων μέσα από τα σχετικά αρχεία (στοιχεία συγγραφέων κ.α) μπορούμε να επικοινωνήσουμε με εκδότες, εικονογράφους και συγγραφείς...
- **Κατασκευή ομαδικής αφίσας** σε χαρτί του μέτρου που αφορά κάποιο από τα βιβλία που διαβάστηκαν.
- **Εμπλουτισμός κόμικς** με διαλόγους μέσα σε συννεφάκια...
- **Θεατρική αναπαράσταση** των διαλόγων.
- **Εμπλουτισμός της ιστορίας** με τραγούδια, κείμενα, συμβάντα, αστείες ή απρόβλεπτες καταστάσεις ...
- **Ο δάσκαλος λέει την ιστορία κομματιασμένη** και οι μαθητές καλούνται να τη βάλουν σε λογική σειρά...

Δραστηριότητες με παιγνιώδη μορφή

- **Φανταστικές υποθέσεις** : τι θα συνέβαινε αν...
- **Χάρτης της ιστορίας**: Με πέντε φράσεις και πέντε σκίτσα να δείξεις ή να δείξει η ομάδα την πλοκή της ιστορίας...
- **Εισαγωγή αλλότριου αντικειμένου**: Στην ιστορία εμπλέκονται γνωστά αντικείμενα ή ήρωες από άλλες ιστορίες ή και τελείως άσχετα πρόσωπα ή αντικείμενα...
- **Συμπλήρωση των ελλείψεων**: Συμπληρώνονται τα σημεία που επιδέχονται συμπλήρωση ή δημιουργούμε κενά στη δομή και την πλοκή και τα συμπληρώνουμε...
- **Παραμυθοσαλάτα, μίξη ιστοριών**: Ανακάτεμα αποσπασμάτων γνωστών ιστοριών, μύθων και παραμυθιών ή και αλλεπάλληλες επιλογές συνέχειας (π.χ. «Τα 88 Ντομαλδάκια» του Τριβιζά) ...
- **Τροποποίηση χαρακτήρων, μετασχηματισμός**: Με αλλαγή χαρακτήρων π.χ. ο κακός γίνεται καλός ή το αντίθετο...
- **Ακροστιχίδες**: Όπου για παράδειγμα μπορεί κάθε παιδί θα γράψει μια φράση που να αποδίδει την περίληψη του κειμένου και με τα αρχικά γράμματα των φράσεων να σχηματίζεται ο τίτλος της ιστορίας ή το όνομα του κεντρικού ήρωα...
- **Η τυχερή βουτιά**: Όπου κάθε παιδί γράφει δέκα ξεχωριστούς στίχους ή ένα ποίημα που αποτελείται από δέκα στίχους. Στη συνέχεια κόβει τους στίχους σε δέκα ξεχωριστά χαρτάκια, τα οποία συγκεντρώνονται σε ένα δοχείο. Κάθε παιδί τραβά στην τύχη δέκα από τους συγκεντρωμένους στίχους και τους συνδυάζει ώστε να συνθέσει ένα ολοκληρωμένο ποίημα...
- **Το σακούλι με τις ιστορίες**: Τα παιδιά τοποθετούν αντικείμενα σε σάκο, τραβούν στην τύχη και φτιάχνουν ιστορίες με το αντικείμενο αυτό... Η ιστορία μπορεί να συνεχίζεται κι από άλλα παιδιά...
- **Παραμυθοτράπουλες**: Ο δάσκαλος ζωγραφίζει κάρτες πάνω στις οποίες υπάρχουν αντικείμενα που παραπέμπουν σε παραμυθένια μοτίβα ή πρόσωπα (γοβάκι, φτερά, κάστρο, άλογο, δράκος κλπ). Τα παιδιά τραβάνε στην τύχη κάρτες και φτιάχνουν ιστορίες συνδυάζοντας τα μοτίβα σε μια ενιαία αφήγηση, ατομικά ή και ομαδικά...
- **Κρυμμένες λέξεις**: Με κρυμμένες λέξεις π.χ. από **Καλλιθέα**, **καταιγίδα**, **μεγάλα**, **κουνουπίδια**, προσπαθούν να δημιουργήσουν προφορικές ή γραπτές ιστορίες...
- **Η λέξη βαλίτσα**: Με λέξεις που δημιουργούν όπως καρχαρίνι, κοκκινোসκουπίτσα, ιαγουάριος, ζεβρουάριος... βοηθούνται στην εκμάθηση λεξιλογίου και στην παραγωγή και σύνθεση λέξεων.
- **Ανακαλύπτω το βιβλίο από το εξώφυλλο**: Ο δάσκαλος απλώνει δέκα περίπου βιβλία στην τάξη. Διαβάζει ή δίνει στα παιδιά φωτοαντίγραφο από ένα απόσπασμα από κάποιο βιβλίο. Τα παιδιά διαβάζουν το απόσπασμα, βλέπουν τα εξώφυλλα και τους τίτλους των βιβλίων και προσπαθούν να ανακαλύψουν το βιβλίο...

- **Μαντεύω το περιεχόμενο από το εξώφυλλο:** Τα παιδιά βλέπουν τα εξώφυλλα ενώ ο δάσκαλος έχει φροντίσει να κρύψει τους τίτλους. Μαντεύουν το περιεχόμενο του βιβλίου. Αφηγούνται ή γράφουν σχετικές ιστορίες. Διαβάζουν το περιεχόμενο του βιβλίου χωρίς να γίνεται σύγκριση με τις ιστορίες που έγραψαν...
- **Μαντεύω το βιβλίο (οι ντέντεκτιβ των βιβλίων):** Η τάξη χωρίζεται σε τέσσερις ομάδες. Οι δύο ομάδες αναλαμβάνουν να κάνουν ερωτήσεις για τα βιβλία που γνωρίζουν ως τώρα (περιγράφουν το τοπίο ή τον ήρωα) και τα άλλα παιδιά προσπαθούν να μαντέψουν. Η οι δύο ομάδες παριστάνουν με παντομίμα στιγμιότυπα των βιβλίων και οι υπόλοιπες δύο ομάδες προσπαθούν να μαντέψουν...
- **Παρουσίαση παραμυθιού σε μικρότερες τάξεις:** Με αφήγηση, δραματοποίηση, εικαστικές και μουσικές δημιουργίες, είτε από τον εκπ/κό είτε από τα ίδια τα παιδιά...
- **Δημιουργία ποιήματος:** Τα παιδιά ξεφυλλίζουν βιβλία με ποιήματα, επιλέγουν κάποια και τα διαβάζουν δυνατά, διαβάζουν και βιογραφικά στοιχεία του συγγραφέα. Κατόπιν ξεχωρίζουν λέξεις ή φράσεις από τα ποιήματα και δημιουργούν ένα δικό τους ποίημα (ανά μαθητή ή κατά ομάδες) και τα διαβάζουν...
- **Ταξινόμηση βιβλίων της βιβλιοθήκης:** Ομαδοποιούμε κατά λογοτεχνικό είδος ή κατά θέμα (ιστορία, φύση-οικολογία, υγεία κλπ), όπως επιλέγουν με επιχειρήματα τα ίδια τα παιδιά....
- **Σκυταλοδρομία γραφής:** Σε συνεργασία με άλλη τάξη ή και με άλλο σχολείο. Τα παιδιά γράφουν μια ιστορία, τη συμπληρώνουν τα άλλα, ξανασυμπληρώνουν τα ίδια κοκ ...
- **Έκθεση υλικού φιλιαναγνωσίας:** Τα παιδιά συγκεντρώνουν ό,τι έχουν δημιουργήσει (ζωγραφική, κολάζ, κείμενα, βιβλία...) και τα εκθέτουν για μια εβδομάδα, ώστε να τα δουν κι οι άλλες τάξεις. Μπορεί να γίνει η έκθεση ταυτόχρονα σε όλο το σχολείο...
- **Μεταφορά ιστορίας σε άλλο τόπο και χρόνο ή στο σήμερα:** Για παράδειγμα οι Μύθοι του Αισώπου, σήμερα ή με μετατροπή ζώων σε ανθρώπους...
- **Ιστορίες με χιούμορ:** Οι μαθητές βρίσκουν τα αστεία μέρη ενός κειμένου. Φοράνε αντικείμενα (καπέλο, μάσκα, ένδυμα) για να κάνουν την ιστορία πιο αστεία...
- **Προσομοίωση τηλεοπτικής εκπομπής:** Υποθέτουμε ότι μια ομάδα παιδιών καλείται σε τηλεοπτική εκπομπή για να μιλήσει για τα βιβλία που έχει διαβάσει. Μια άλλη ομάδα μαθητών είναι οι δημοσιογράφοι. Οι «δημοσιογράφοι» ρωτούν και οι μαθητές απαντούν. Η δραστηριότητα μπορεί και να βιντεοσκοπηθεί...
- **Επέκταση – συζήτηση στρογγυλού τραπέζιού:** Οι μαθητές χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες. Τα μέλη κάθε ομάδας παίρνουν το ρόλο του συγγραφέα (ενός βιβλίου από αυτά που έχουν διαβάσει), του εικονογράφου, του αναγνώστη και του δημοσιογράφου. Υποβάλλουν ερωτήσεις ο ένας στον άλλο με αφορμή ένα βιβλίο.
- **Το ποντικοφαγωμένο βιβλίο (συμπλήρωση μισοτελειωμένων κειμένων):** Δίνουμε στα παιδιά φωτοτυπίες από κείμενα (ποιήματα, παραμύθια, μικρές ιστορίες, αποσπάσματα από μυθιστορήματα κλπ). Τους λέμε ότι το ποντίκι έφαγε κομμάτια από το δεξί μέρος της σελίδας. Τα παιδιά προσπαθούν να ξαναγράψουν τις λέξεις ή τις φράσεις από το κομμάτι της σελίδας που λείπει (ατομικά ή ομαδικά). Κάθε παιδί ή ομάδα ανακοινώνει το κείμενο που έγραψε ενώ προαιρετικά μπορεί να προβληθεί το πρωτότυπο κείμενο. Τα παιδιά μπορούν να συλλέξουν τα κείμενα και να δημιουργήσουν έκθεση βιβλίου με τίτλο «**Παραλλαγές σε ένα κείμενο: τα ποντικοφαγωμένα βιβλία**»...

- **Το ντόμινο των βιβλίων:** Τα παιδιά έχουν στη διάθεσή τους αρκετά βιβλία (πενήντα ή και περισσότερα). Ο δάσκαλος τοποθετεί στο πάτωμα ή σε ένα τραπέζι ένα βιβλίο. Αυτά προσπαθούν να τοποθετήσουν δίπλα του ένα άλλο βιβλίο που έχει εμφανώς κάτι κοινό στο εξώφυλλο (ίδιος εκδότης, ίδιος συγγραφέας, ίδια συλλογή, εικόνα ίδιου ζώου, ίδιος αριθμός λέξεων ή συλλαβών στο όνομα του συγγραφέα ή στον τίτλο του βιβλίου ή στο όνομα του εκδότη κλπ). Μπορούν με τα βιβλία να κατασκευάσουν σχήματα. Ως επέκταση μπορεί να γίνει και παιχνίδι που θα τελειώσει όταν κάποιιο παιδί ή ομάδα παιδιών δεν θα μπορέσει να βρει ανάλογο βιβλίο να συνεχίσει το ντόμινο...
- **Ζωντανεύουμε τον ήρωα:** Τα παιδιά επιλέγουν να «ζωντανέψουν», με κάποιον τρόπο, έναν ήρωα της ιστορίας που διάβασαν. (π.χ. ένα παιδί ξαπλώνει πάνω σε χαρτί του μέτρου και τα άλλα σχηματίζουν το περίγραμμά του, σε στάση που ταιριάζει στον ήρωα. Κολλάνε πάνω στο πατρόν διάφορα υλικά και αναρτάται στον τοίχο... ή φτιάχνουν την κούκλα του από πηλό ή πλαστελίνη...)
- **Ζωντανές εικόνες:** Τα παιδιά διαλέγουν μια εικόνα από την εικονογράφηση ενός βιβλίου. Προσπαθούν να τη ζωντανέψουν αναπαριστώντας την, πιστά, με τα σώματά τους. Η «ζωντανή» εικόνα φωτογραφίζεται, η φωτογραφία καρφίτσώνεται δίπλα στην πρωτότυπη εικόνα...
- **Κατασκευή διαφημιστικής αφίσας βιβλίου:** Παρουσιάζονται στα παιδιά διαφημιστικές αφίσες βιβλίων. Τα παιδιά καθοδηγούνται και εντοπίζουν τα χαρακτηριστικά και τα τυπογραφικά στοιχεία τους (σύντομη και περιεκτική φράση, κατανοητή, ευρηματική, πρωτότυπη και εντυπωσιακή, εύκολα απομνημονεύεται, έντονη γραφή...). Προσεγγίζουν και σχολιάζουν από αισθητική άποψη την εικόνα (κείμενο, χρώμα, τίτλους, λογότυπο, μέγεθος γραμμάτων). Στόχος να κατανοήσουν τη λειτουργία της αφίσας (πληροφορεί, ερεθίζει, κινητοποιεί, ερμηνεύει, προκαλεί, αιτιολογεί, πείθει). Τέλος κατασκευάζουν την αφίσα του βιβλίου που διάβασαν τηρώντας τις παραπάνω συμβάσεις.
- **Τα παράθυρα:** Ο εκπ/κός μεγεθύνει φωτοαντιγραφικά το εξώφυλλο ενός βιβλίου που διάβασαν τα παιδιά. Κρεμάει το εξώφυλλο και το καλύπτει με χαρτί του μέτρου. Πάνω στο χαρτί κόβει μικρά κομμάτια χωρίς να τα αφαιρέσει, που ανοιγοκλείνουν σαν παράθυρα αποκαλύπτοντας τμήματα της εικόνας. Αν το εξώφυλλο είναι χαρακτηριστικό και εύκολα αναγνωρίσιμο τα παράθυρα είναι λίγα. Τα παιδιά πρέπει να αναγνωρίσουν το βιβλίο ανοίγοντας ένα παράθυρο της επιλογής τους. Αν δεν τα καταφέρουν ανοίγουν και δεύτερο παράθυρο κοκ. Μπορεί να παιχθεί με ομάδες παιδιών.
- **Το δέντρο της ιστορίας:** Αφού τα παιδιά διαβάσουν μια ιστορία ο δάσκαλος κολλάει στον τοίχο χαρτί του μέτρου για κάθε ομάδα. Τα παιδιά θα δημιουργήσουν στο χαρτί ζωγραφίζοντας και κολλώντας το δέντρο της ιστορίας. Στην κορυφή τοποθετούν μία λέξη: π.χ. το όνομα του ήρωα. Στη συνέχεια δύο λέξεις: περιγραφή του ήρωα. Τρεις λέξεις: περιγραφή σκηνικού. Τέσσερις λέξεις: ο ρόλος του ήρωα στην ιστορία. Πέντε λέξεις: τι συνέβη. Έξι λέξεις: τα καλύτερα σημεία της ιστορίας. Εφτά λέξεις: πώς θα συστήσουν το βιβλίο σε έναν φίλο τους κοκ....
- **Διάκριση της αλήθειας από τη μυθοπλασία:** Αφού διαβάσουν ένα ιστορικό διήγημα ή μυθιστόρημα καταγράφουν τα στοιχεία του ιστορικού πλαισίου του μυθιστορήματος/ διηγήματος (εποχή, γεγονότα, τόπος, χώρος, ιστορικά πρόσωπα...). Ξεχωρίζουν τα ιστορικά στοιχεία της ιστορίας από τα μυθοπλαστικά που έχει προσθέσει ο συγγραφέας. Συγκρίνουν τα αποσπάσματα του ιστορικού μυθιστορήματος με ανάλογα αποσπάσματα ιστορικών βιβλίων. Προσεγγίζουν τους τρόπους με τους οποίους τα ιστορικά γεγονότα επηρεάζουν την καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Μπορεί να πραγματοποιηθεί και μεταφορά στο σήμερα.

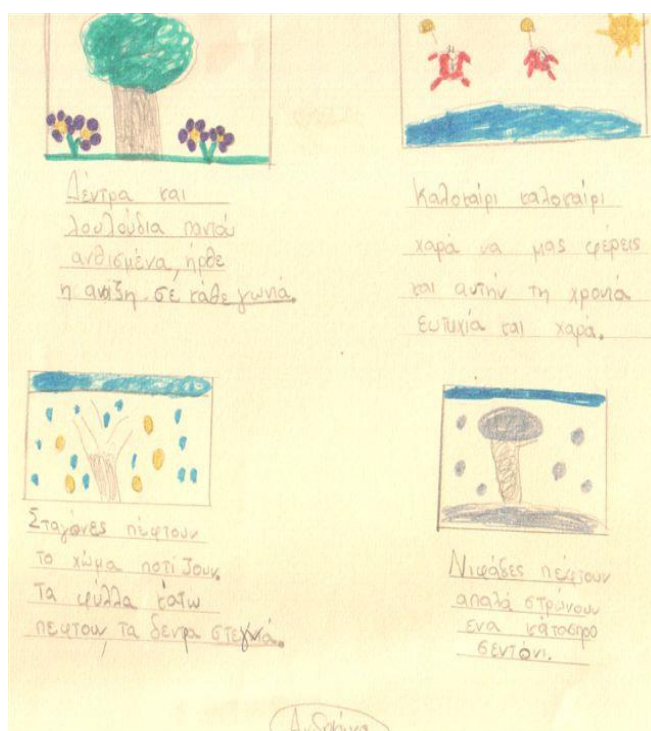
- **Σουρεαλιστικά παιχνίδια:** Μπορούν να πραγματοποιηθούν στην τάξη διάφορα παιχνίδια που δεν έχουν πάντα σχέση με τη ρεαλιστική οπτική των γεγονότων π.χ:
 1. Τα παιδιά γράφουν προτάσεις σε χαρτί, το κόβουν σε λωρίδες, που σκορπίζονται στο πάτωμα. Τις συνενώνουν τυχαία και δημιουργούνται παράλογα κείμενα...
 2. Ένα παιδί γράφει μια πρόταση σε ένα χαρτί.. Διπλώνει το χαρτί και ένα άλλο παιδί, χωρίς να έχει δει την πρώτη πρόταση, γράφει τη δική του πρόταση. Αυτή η δραστηριότητα συνεχίζεται και στο τέλος το χαρτί ξετυλίγεται και διαβάζουν όλες τις προτάσεις οι οποίες σχηματίζουν ένα παράλογο και διασκεδαστικό κείμενο...
 3. Τα παιδιά με βάση μια εικόνα δημιουργούν μια παράλογη εικόνα ή κολάζ...
- **Δημιουργία «Λίμερικ»:** Χιουμοριστικό πεντάστιχο με ομοιοκαταληξία (**ααββα**). Στον τελευταίο στίχο επαναλαμβάνεται ο πρώτος με μια προσθήκη. Είναι πιο δημιουργικό όταν τα παιδιά γράφουν λίμερικς με ομοιοκατάληκτα αλλά σημασιολογικά απομακρυσμένα ζευγάρια λέξεων (π.χ. παγκάρι – κλωνάρι ή μαλώματα - μπαλώματα).

π.χ. *Ήτανε μια γριά από τη Λιβύη
που διάβαζε του Πλουτάρχου τσοι βίοι
σαν ετέλειωνε έναν τόμο
τον επέταγε στο δρόμο
τούτη η σχολαστικά από τη Λιβύη
(Γ. Σεφέρης)*

- **«Χαϊκού» Ιαπωνική ποίηση:** 17 συλλαβές σε τρεις στίχους. Περιγράφεται με τον τρόπο αυτό μια στιγμή του χρόνου και δημιουργείται με τις λέξεις μια ενιαία εικόνα.

π.χ. *Είτε βραδιάζει
είτε φέγγει
μένει λευκό το γιασεμί.
(Γ. Σεφέρης)*

Τα παιδιά γράφουν χαϊκού (στιγμιότυπο-συναίσθημα). Δημιουργούν το «Δέντρο» ή «Ημερολόγιο τοίχου» ή «κάρτες» με χαϊκού...

- **Το βιβλιοπωλείο:** Δημιουργούμε αναπαράσταση ενός βιβλιοπωλείου στην τάξη ή στην αυλή του σχολείου και πρέπει να το οργανωθεί σωστά...
- **Βιβλιοπαρουσιάσεις σε άλλες τάξεις του σχολείου ανά ομάδες «αναγνωστικών κοινοτήτων»:** Παρουσιάζουμε σε άλλες τάξεις ή σε γονείς βιβλία που διαβάσαμε και τους τρόπους που τα διαπραγματευτήκαμε...
- **Μεταφορά της αναγνωστικής κοινότητας στην αυλή του σχολείου:** προσπάθεια μεταφοράς των αναγνωστικών μας ικανοτήτων και σε άλλα πλαίσια εκτός τάξης...
- **Δημιουργία οπισθόφυλλον βιβλίου:** Τα παιδιά καλούνται να γράψουν λίγα λόγια για την υπόθεση του βιβλίου, όπως στα οπισθόφυλλα....
- **Κατασκευή σχετικού/διαφημιστικού υλικού:** Εκτός από αφίσα, μπορεί να γίνει σελιδοδείκτη ή σποτάκι ή τραγούδι ή επιτραπέζιο/ επιδαπέδιο παιχνίδι, με την πλοκή ενός βιβλίου...
- **Κατασκευή εικαστικής «τοιχογραφίας»:** Με ζωγραφίες και λεζάντες από τα βιβλία που έχουν διαβαστεί κατά τη διάρκεια της χρονιάς, κατασκευάζουμε διακοσμητικές τοιχογραφίες στο χώρο του σχολείου...
- **Δραματοποίηση, κουκλοθέατρο ή θεατρική παράσταση** κάποιου από τα έργα που έχουν διαβαστεί με τη συνεργασία κι άλλων εκπ/κών και τάξεων...
- **Γνωριμία μαθητών με δημιουργούς των βιβλίων:** Συναντήσεις με εκδότες, συγγραφείς και εικονογράφους δια ζώσης ή μέσω skype. Έτσι το λογοτεχνικό έργο αποτυπώνεται στη μνήμη τους, προβληματίζονται, εκφράζουν απόψεις, απομυθοποιούν το συγγραφέα και γνωρίζουν καλύτερα τον κόσμο των βιβλίων...
- **Δημιουργία λέσχης ανάγνωσης:** Μέσα από ομαδικές αναγνώσεις ή λογοτεχνικά αφιερώματα ή λογοτεχνικές ημέρες, που γίνονται στην τάξη και στο σχολείο...
- **Έκδοση περιοδικού φιλαναγνωσίας:** Τα παιδιά αναλαμβάνουν ρόλους όπως συντάκτες, ρεπόρτερς, επιμελητές/διορθωτές, σκιτσογράφοι/εικονογράφοι, υπεύθυνοι υλικών, τυπογραφείου, διακίνησης του περιοδικού ανάλογα με τις δεξιότητές τους. Περιεχόμενο του περιοδικού μπορεί να αποτελεί για παράδειγμα: η επίσκεψη συγγραφέα στην περιοχή, μια κριτική βιβλίου που διάβασε κάποιος μαθητής, πληροφορίες για βιβλία από τον τύπο κλπ...
- **Συμμετοχή σε διαγωνισμούς:** Τα παιδιά λαμβάνουν μέρος σε σχετικούς διαγωνισμούς ποίησης, πεζού, δοκιμίου με αφορμή επετείου ή αφιερώματα σε συγγραφείς...
- **Άσκηση σε διαφορετικές σκοπιές και οπτικές γωνίες των πραγμάτων (κυρίως για Ε΄ & ΣΤ΄ τάξη) :** Προσπαθούμε με άσκηση να ανακαλύψουμε τις διαφορετικές οπτικές/σκοπιές/απόψεις. Παράδειγμα αποτελεί ο βιβλίο «**Ασκήσεις Ύφους**» του **Ραιημόν Κενώ**, μετάφραση του Αχιλλέα Κυριακίδη, εκδόσεις Ύψιλον. Από τις 100 περίπου «ασκήσεις ύφους», που αναφέρει ο Κενώ, παρουσιάζονται ενδεικτικά έξι:

Λιτό: Ήμασταν κάμποσοι και μας πήγαιναν στριμωγμένους. Ένας νεαρός, που δεν έδειχνε και πολύ ξύπνιος, κουβέντιασε για λίγο μ' έναν κύριο που στεκόταν δίπλα του, κι ύστερα πήγε και κάθισε. Δύο ώρες αργότερα, τον ξανα συνάντησα: ήταν παρέα μ' ένα φίλο του και μιλούσαν για ρούχα

Φτωχό: Που λες, στάθηκα στη στάση ώσπου στάθηκε το λεωφορείο. Μπαίνει ένας μ' ένα μακρύ τέτοιο κι ένα πράμα στο κεφάλι μ' ένα μαραφέτι. Οπωσδήποτε του μπήκε του διπλανού του γιατί πήγε να του βγει από δίπλα. Μετά του μπήκε να πάει να κάτσει σ' ένα απ' αυτά τα πώς τα λένε. Πιο ύστερα, μπροστά στο σταθμό Σαιν-Κι-Εγώ-Δεν-Ξέρω-Τι, ένας φίλος του του' λεγε του τύπου, να ράψεις, λέει, του' λεγε, λίγο πιο πάνω ετούτο σου. Αυτά.

Η υποκειμενική άποψη: Δεν ήμουν διόλου δυσαρεστημένος με το ντύσιμό μου εκείνη τη μέρα. Πρωτοφορούσα ένα παρδαλούτσικο καπέλο κι ένα παλτό, για το οποίο πολύ καμάριωνα. Μπροστά στο σταθμό Σαιν Λαζάρ συνάντησα τον Χ που προσπάθησε να μου χαλάσει το κέφι, θέλοντας να μου αποδείξει πως το παλτό μου ήταν πολύ ανοιχτό στο πέτο και πως θα' πρεπε να προσθέσω εκεί ένα κουμπί. Πάλι καλά που δεν τόλμησε να θίξει το καπέλο μου. Λίγο νωρίτερα, έβαλα όπως έπρεπε στη θέση του ένα παλιοτόμαρο που τα 'κανε επίτηδες να με ξενουχιάζει κάθε φορά που περνούσε κόσμος, ανεβαίνοντας ή κατεβαίνοντας. Αυτό συνέβη σ' ένα από κείνα τα βρωμερά λεωφορεία που πηζουν στη λαϊκούρα ακριβώς εκείνες τις ώρες που είμαι υποχρεωμένος να τα χρησιμοποιώ.

Κι άλλη υποκειμενική άποψη: Ήταν σήμερα δίπλα μου στο λεωφορείο ένα από κείνα τα μυζιάρικα που, ευτυχώς, εκλείπουν σιγά σιγά, γιατί καμιά μέρα θα σκότωνα κανένα από δαύτα. Ο λεγάμενος, ένα τσογλάνι γύρω στα είκοσι έξι, τριάντα, μου την έδινε πολύ, όχι μόνο για το μακρύ λαιμό του σαν ξεπουπουλιασμένης γαλοπούλας, αλλά και γιατί είχε στο καπέλο του αντί για κορδέλα ένα λεπτό μελιτζανί κορδόνι. Α το κάθαμα! Πόση αηδία μου προκαλούσε! Όπως λοιπόν είχε πολύ κόσμο στο λεωφορείο εκείνη την ώρα, έβρισκα την ευκαιρία, κάθε φορά που στριμωχνόμασταν για να κατέβει ή να ανέβει κόσμος, να του χώνω τον αγκώνα μου στα παιδιά του. Στο τέλος μου την κοπάνησε, πάνω που ήμουν έτοιμος να του τραβήξω ένα ξεγυρισμένο ξενύχιασμα. Θα του 'λεγα ακόμα, μόνο και μόνο για να τον φτιάξω, πως το παλτό του ήταν πολύ ανοιχτό στο πέτο.

Αφήγηση: Μια μέρα γύρω στο μεσημέρι, στην περιοχή του πάρκου Μονσό, πάνω στην πλατφόρμα ενός σχεδόν πλήρους λεωφορείου της γραμμής S (σήμερα 84), πρόσεξα έναν άνθρωπο με πολύ μακρύ λαιμό, που φορούσε ένα μαλακό καπέλο, που είχε γύρω του ένα πλεχτό κορδόνι αντί για κορδέλα. Ο άνθρωπος αυτός τα'βαλε ξαφνικά με τον διπλανό του, κατηγορώντας τον πως επίτηδες του πατούσε τα πόδια κάθε φορά που επιβάτες ανέβαιναν ή κατέβαιναν. Εγκατέλειψε πάντως νωρίς τη συζήτηση, για να ριχτεί σε μια θέση που άδειασε. Δύο ώρες αργότερα, τον ξαναείδα μπροστά στο σταθμό Σαιν Λαζάρ, να συζητάει μεγαλοφώνως μ' ένα φίλο του, που τον συμβούλευε να μικρύνει το άνοιγμα του πέτου του παλτού του, βάζοντας έναν έμπειρο ράφτη να του ράψει λίγο ψηλότερα το πάνω πάνω κουμπί.

Σημειώσεις: Σ' ένα λεωφορείο της γραμμής S. Συνωστισμός. Ένας τύπος γύρω στα είκοσι έξι, καπέλο μαλακό με μια πλεξούδα στη θέση της κορδέλας, πολύ μακρύς λαιμός σα να του τον είχανε τραβήξει. Κόσμος κατεβαίνει. Ο περί ου ο λόγος αρπάζεται μ' ένα διπλανό του. Τον κατηγορεί πως τον σπρώχνει κάθε φορά που κάποιος θέλει να περάσει. Τόνος κλαψιάρικος με κακές διαθέσεις. Καθώς βλέπει να ελευθερώνεται ένα κάθισμα, τρέχει και κάθεται. Δυο ώρες αργότερα, τον ξαναβλέπω στην Κουρ ντε Ρομ, μπροστά στο σταθμό Σαιν Λαζάρ. Είναι μ' ένα φίλο του που του λέει: «Πρέπει να ράψεις άλλο ένα κουμπί στο παλτό σου». Του δείχνει πού (στο πέτο) και γιατί.

Τέλος επισημαίνεται ότι περισσότερες δραστηριότητες που μπορούν να πραγματοποιηθούν στην «Φιλαναγνωσία» μπορείτε να βρείτε/αναζητήσετε και στο αρχείο «5.Δράσεις Φιλαναγνωσίας EKEBI», που σας δόθηκε ως Επιμορφωτικό Υλικό αλλά και στο διαδίκτυο ... (π.χ. στη «Λέσχη Ανάγνωσης – Φιλαναγνωσίας» <http://lesxhanagnosis.blogspot.gr/>)